

POSTANOWIENIE

8 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 8 listopada 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Komendanta Głównego Żandarmerii
Wojskowej
przeciwko P. Ł., M. W. i E. Ż.
o ochronę dóbr osobistych,
na skutek wniosku pozwanych o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego
Marcina Łochowskiego
od rozpoznania skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 21 grudnia 2022 r., VI ACa 416/22,

**wyłącza sędziego Sądu Najwyższego Marcina Łochowskiego
od orzekania w przedmiocie wniosku o przyjęcie skargi
kasacyjnej do rozpoznania.**

UZASADNIENIE

(sporządzone w trybie art. 357 § 5 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1
k.p.c.)

Przepis art. 49 k.p.c. służy nie tylko zabezpieczeniu neutralnego osądu w indywidualnej sprawie, ale także zapewnieniu tego, aby osąd ten prezentował się jako bezstronny w ocenie opinii publicznej (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego

z 13 grudnia 2005 r., SK 53/04, OTK–A 2005, Nr 11, poz. 134 i z 24 lipca 2008 r., P 8/07, OTK-A 2008, Nr 5, poz. 84). Ocena, czy dana okoliczność może budzić uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego, powinna mieć charakter obiektywny, w tym sensie, że rozstrzygające znaczenie ma sama możliwość powstania uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego, nie zaś to, czy sędziemu można postawić zasadnie zarzut braku obiektywizmu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 listopada 1981 r., IV PZ 63/81). Nie można abstrahować także od pozorów lub przypuszczeń, o ile są obiektywnie uzasadnione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 marca 1970 r., II CO 18/69). Chodzi tutaj bowiem również o dbałość co do postrzegania w społeczeństwie sądu jako organu bezstronnego.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego zwracano uwagę, że konstytucyjne prawo do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) obejmuje także prawo do odpowiedniego ukształtowania ustroju i pozycji organów rozpoznających sprawy (zob. wyrok z 14 listopada 2007 r., SK 16/05, OTK ZU nr 10/A/2007 poz. 124). W powołanym wyroku z 13 grudnia 2005 r., SK 53/04, Trybunał Konstytucyjny potwierdził, że instytucja wyłączenia sędziego jest ściśle związana z zasadami niezależności, bezstronności i niezawisłości sędziego, wynikającymi z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Instytucja ta nie tylko nie wkracza w sferę niezawisłości sędziego i nie narusza jej, ale ma służyć pełnej realizacji gwarancji tej niezawisłości, a w konsekwencji właściwego wypełniania nakazu respektowania konstytucyjnego prawa do sądu.

Gwarancyjny charakter instytucji wyłączenia sędziego musi zapewniać możliwość weryfikacji przez stronę składu osobowego sądu orzekającego (zob. też wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 11 grudnia 2002 r., SK 27/01).

W konsekwencji powstanie wątpliwości co do bezstronności sędziego, wynikających z powołanych przez stronę stosownych orzeczeń sądu konwencyjnego, unijnego i krajowego czyni zasadnym wniosek zainteresowanej strony o wyłączenie sędziego na podstawie art. 49 k.p.c.

W uchwale Izby Cywilnej, Karnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, OSNKW 2000 nr 2, poz. 1 i OSNC 2020 nr 4,

poz. 34 (w wydaniu której uczestniczyłem jako członek składu orzekającego), Sąd Najwyższy przesądził, że udział osoby, powołanej do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie przepisów noweli z 8 grudnia 2017 r., w składzie Sądu Najwyższego prowadzi w każdym przypadku do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczności składu tego Sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c.

Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził że orzekanie przez osoby powołane do Sądu Najwyższego na podstawie wniosku Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym nowelą 8 grudnia 2017 r., stanowi naruszenie prawa do sądu i uchybienie art. 6 ust. 1 Konwencji, zaś stwierdzone wady w postępowaniach nominacyjnych na urząd sędziego Sądu Najwyższego mają charakter systemowy i będą rzutować na badanie podobnych skarg złożonych lub kierowanych do Trybunału w przyszłości (zob. wyroki: z 22 lipca 2021 r., *Reczkowicz przeciwko Polsce*, skarga nr 43447/19; z 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, połącz. skargi nr 49868/19 i 57511/19 oraz z 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20; zob. wyrok też Wielkiej Izby Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 1 grudnia 2020 r., *Gudmundur Andri Astradsson przeciwko Islandii*, skarga nr 26374/18).

Ponadto także w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzeczenie wydane z udziałem osoby powołanej do Sądu Najwyższego na podstawie wniosku Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym nowelą z 8 grudnia 2017 r., stanowi naruszenie prawa do sądu gwarantowanego na poziomie traktatowym, tj. art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (zob. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18, *AK przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa* oraz *CP i DO przeciwko Sądowi Najwyższemu*, EU:C:2019:982; z 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18, *A.B., C.D., E.F., G.H. i I.J. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa*, EU:C:2021:153).

(E.C.)

[ms]